

ДАГЪУСТАНДИН ХАЛКЪАРИН САДВИЛИН ЮГЪ МУБАРАКРАЙ!

15-сентябрь
Дагъустанда
ял ядай югъ я!

Дагъустандин халкъарин садвилин Югъ суварин къайдада къейдунихъ галаз алакьалу яз 15 - сентябрь кIвалах тийизвайди яз малу-марнава. Талукъ тир Къарардал 1-сентябрдиз РД-дин Гъукуматдин Председатель Абдулмуслим Абдулмуслимова къул чIугуна. И сувар Дагъустанда гъар йисуз 2011-йисалай инихъ къейдзава.

РД-дин АХЦЕГЪ РАЙОНДИН ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

ШИШИ ДУЪНЪЯ

Ахтынская районная общественно-политическая газета

“НОВЫЙ МИР”

1928-йисалай акъатзава. №37 (8849), арбе. 14-сентябрь, 2022-йис.

Къимет 10 манат

12+

Райсобранидин нубатдин заседание

Алай йисан 6-сентябрдиз муниципалитетдин администрацияда «Ахцегъ район» МР-дин депутатрин Собранидин 7-созывдин 21-заседание кыле фена. Ам депутатрин райсобранидин председатель Абдул-Керим Палчаева ачухна ва ада кылени тухвана. Заседанидин сергъатра аваз агъадихъ галай месэлайриз килигна:

– юзуриз жедай ва тежедай эменнидин (Ахцегърин хуьре авай 60 чкадин школадилар виликан яшда авай аялрин образованидин тешкилат) объектар «Ахцегъ район» МР-дин хусусиятдиз къабулун;

– юзуриз жедай эменнидин объектар (Ахцегърин хуьре авай модуллидин туриствилин информ-центр) «Ахцегъ район» МР-дин хусусиятдиз къабулун;

– «2022-йис ва 2023-2024-йисарин пландин девир патал «Ахцегъ район» МР-дин бюджетдин гъакъиндай» 2022-йисан 9-августдиз къабулнавай «Ахцегъ район»

МР-дин депутатрин Собранидин къарардик (№ VII-СД-19-1) дегишвилер кукхун ва хейлин маса месэлаяр.

КъакIарин хуьруьн «Орленок» тIвар алай аялрин бахчадиз афгъандин вакъийарин иштиракчи Велиев Нияз Мегъамедвелиевичан тIвар гуниз талукъ месэладай КъакIарин хуьруьн патай тир депутат Захархан Бабаев рахана. Депутатди хабар гайивал, Нияз Мегъамедвелиевич «Яру гъед» ордендин, «Жуьрэтлувилай», «Аскер-интернационалистдиз хъсанвал чидай афгъан халкъдин патай» медалрин ва юбилейдин хейлин маса шабагърин сагъиб, гъакI Дагъустан Республикада ветеранрин афгъан гьерекалдин активный иштиракчи тир.

Ахпа Абдул-Керим Палчаева депутатрин вилик «Ахцегъ район» МР-дин контрольно-счетный комиссиядин председатель Ислам Бекерова хуси гуьгъуьлдалди вичин векилвилер акъазарзавайдан гъакъиндай месэла килигун патал гъана. Депутатар «Ахцегъ район» МР-дин контрольно-счетный комиссиядин председателдин къуллугъдал Алмас Гъажиеван кандидатура тайинарунин месэладиз килигна. Килигнавай вири месэлайрай депутатрин райсобраниди рейсавилелди рази жедай къарарар къабулна. Гъа иналди депутатрин райсобранидин 21-заседаниди вичин кIвалах куьтягъна.

ЧИ КЪУВАТ САДВИЛЕ АВА

Хъсан адет хъанвайвал, 15-сентябрдиз чна Дагъустандин стха халкъарин садвилин Югъ къейдзава. Им са тарих, культура, къисмет аваз агъзур йисара гуьрметлудаказ санал яшамиш жезвай дагъустанвийрин виридалайни багъа сувар я. Ада чи халкъарин инсанпересвал, дуствал, мугъманпересвал, ватанпересвал, Россиядин куьлгедик кваз виликди фин лишанламишзава.

Дагъустандин халкъарин садвилин Югъ 2011-йисалай эгечIна гъар йисан 15-сентябрдиз къейдзавай республикадин сувар я. Ам Дагъустандин гзаф миллетрикай ибарат тир халкъ сад ва тупламиш авунин мураддалди республикадин Президентди 2011-йисан 6-июлдиз къабулнавай 104-нумрадин Указдин бинедаллаз ял ядай югъ яз тестикъарнава.

И сувариз талукъарнавай вакъияяр яргал 1741-йисуз кыле фена. XVIII асирдин юкъвара Ирандин чIехи полководец Надир-шагъа хъсандиз яракъламиш

100 агъзур аскердикай ибарат къушунрин кыле аваз Кавказдал гъужумна. Адахъ Дербендай, Къайтагъдай ва Тарковский шамхалстводай, Мехтулинский ханлухдин меркез тир Дженгутайдилай ва маса патахъай Шагъ-дагъдай, Мугу-дагъдай, Къази-Къумухдай ва Хунзахдай къушунрин чIехи 2 дестедалди финин ният авай. Нетижата адаз вири Дагъустан муьтIуьгъариз кIанзавай. Алакьнач.

300 йис идалай вилик чун, гъар жуьре чIаларал рахазвай дагъвийар, сад хъана чапхунчийрин хура акъвазуналди Вагандин азадвални аслу туширвал хвена. Гуьгъуьнай-

ни тарихдин вири четин вядейра чун сад-садаз куьмек хъана ва гъакI жележгдани жеда.

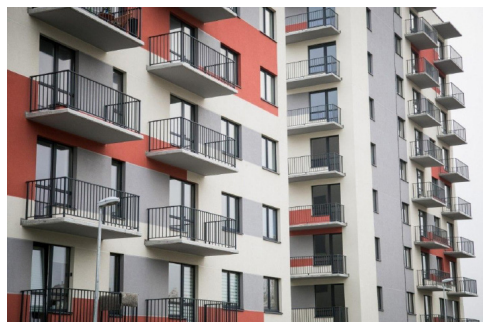
Гуьрметлу районгъилияр! Дагъустандин халкъарин садвал лишанламишзавай и сувар квезрикIин сидкъидай мубаракрай! Къуй чи кIвалера ва Дагъустандин стха халкъарин арайра гуьрмет, меслят, берекат, ислягъвал, зегъметдин агалкъунар артух хъурай!

«Ахцегъ район» МР-дин кыл О.М.АБДУЛКЕРИМОВ

Депутатрин райсобранидин председатель А.К.Н.ПАЛЧАЕВ

Махачкъала – кIвенкIве жергейра

Мумкин я, фикир желбдай рейтингда Дагъустандин меркезди 1-чка къуни Махачкъаладин гзаф агъалияр шадардач. «Циан.Аналитики»-дин ахтармишуни къалурайвал, Махачкъалада яшайишдин кIвалерин къиметар хкаж хъунин дережа Россиядин амай вири шегъеррив гекъигаила виридалайни къакъанди я. И кар чурун патал гъилевай йисан январдилди августдал къван девирдиз килигзавай. Гила Дагъустандин меркезда са квадратный метр яшайишдин кIвалин къимет 77 агъзур манатдиз агакънава. Имни юкъван къимет я. Ам мадни къакъанди ва я агъузди хъун мумкин я. Къимет яшайишдин кIвал авай райондилавай ам авай гъалдилавай аслу я.

Административный комиссиядин заседание

тарный законодательстводин истемишунар чIурунай агъалияр агъзур манатдилавай вад агъзур манатдал къван жерме ийизва. Дуьшуьшдикай менфят къачуналди, Али Исмаилова агъалийривай хуьрерин территорияр аваданламишунин рекъай къайдайрал амал авун, район михъи ва къайдалу гъалда хуьн тIалабна.

И мукъвара Ахцегъ райондин администрациядин актовый залда «Ахцегъ район» МР-дин административный комиссиядин нубатдин заседание кыле фена. Ам комиссиядин председателдин заместитель Али Исмаилова ачухна ва ада кылени тухвана. Заседанидин вахтунда комиссиядин членар агъалияр къулай шартIара яшамиш хъун таъминарунин рекъай истемишунар ва хуьрерин территорияр аваданламишунин къайдаяр чIурунай са жерге административный материалриз килигна.

РикIел хкин, РД-дин кодексдин бинедаллаз хуьрерин территорияр аваданламишунин къаядаяр ва санитарный законодательстводин истемишунар чIурунай агъалияр агъзур манатдилавай вад агъзур манатдал къван жерме ийизва. Дуьшуьшдикай менфят къачуналди, Али Исмаилова агъалийривай хуьрерин территорияр аваданламишунин рекъай къайдайрал амал авун, район михъи ва къайдалу гъалда хуьн тIалабна.

Хъсан нетижайралди

Къве сеферда Советрин Союздин Игит Амет-Хан Султанан тварунихъ галай Махачкъаладин Халкъарин арадин аэропортуни 2022-йисан августдин кIвалахдин нетижаар къуна. Гъа икI, тухванвай пассажиррин умуми къадарди 308 315 кас тешкилна. Им алатай йисан талукъ тир девирдив гекъигайла 46,2 процентдин гзаф я. Идан гъакъиндай аэропортуниин пресс-къуллугъди хабар гана. 2022-йисан августдиз аэропортуни 2331 самолет цавуз хкаж хъун ва ина ацукъун таъминарна. Имни 2021-йисан талукъ тир девирдив

гекъигайла 35,9 процентдин гзаф я. Къенепатан маршрутрикай виридалайни машгъурбур агъадихъ галайбур тир: Москва, Санкт-Петербург, Сургут, Сочи, Екатеринбург, халкъарин арадинбурукай – Стамбул, Дубай, Анталия ва Ереван.

2022-йисан августдин нетижайрай Махачкъаладин аэропортуни тухузвай пассажиррин къадар артух хъуник «Победа», «Аэрофлот», «Северный ветер» тIварар алай авиакомпанийри чпин лайихлу пай кутуна. Чи аэропортуни вичин кIвалахда маршрутрин сеть цIийи терефралди артухарун давамарзава. И жигъетдай Махачкъаладин аэропорт гъам Кеферпатан Кавказдин федеральный округда ва гъамни санлай къачурла уьлкведа виридалайни къакъбан нетижаар къалурзавайбурукай сад я.

Армияда къуллугъдиз гъазурзава

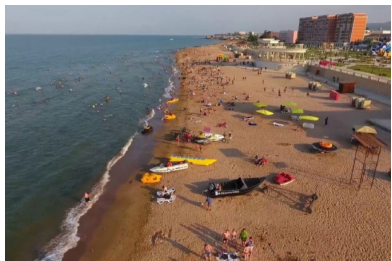
РД-дин жегъилрин крарин рекъай министр Камиль Саидова премьер Абдулмуслим Абдулмуслимован регъбервилик кваз Дагъустандин экономика дурум-лудаказ вилик фин таъминаруниин рекъай оперштабдин заседанидин сергъятра аваз суьгъбет авурвал, Министерстводи жегъилар армияда къуллугъдиз гъазуруниз, абурун физический рекъай лигимлу-вилиз къетIен фикир гузва. Идан гъакъиндай РД-дин Гъукуматдин Telegram каналди хабар гана.

«Республикада гъар йисуз вироссиядин аскервилиниин спортдин «Победа» ва «Зарница» къугъунар киле тухузва. Абур галай-галайвал муниципальный, зональный, республикадин ва федеральный дережайра тешкилзава. Алай йисуз къугъунра саки 6 агъзур касди иштиракна. Идалайни гъейри, Буйнакск райондин

аялрин сагъламардай лагеррин бинедал РД-дин Минобрнаукадихъ галаз санал гъар йисуз «Россиядиз къуллугъиз гъазур я» лишандик кваз призывдин яшдив агакъ тавунвай жегъилар патал лагеррин смена киле тухузва. Образованидин программадик тактикадин, жергедин гъазурунлин, Дагъустандин ва Россиядин тарих чирунин рекъай тарсар кутунва», – лагъана Саидова.

Каспийдал цIийи курорт жеда

2023-йисуз Каспийдал гъульун цIийи курорт пайда хъун мумкин я. РагъэкъечIдай патан экономикадин форумдин сергъятра аваз журналистрихъ галаз киле фейи суьгъбетда Дагъустандин Къил Сергей Меликова хабар гайивал, къведай йисуз Къаякент районда гъульун курортдин ва вироссиядин аялрин центрдин эцигунар башламиш хъун мумкин я. Идан гъакъиндай РД-дин Къилин Администрациядин Telegram каналди хабар гузва. «Чун

гъакъикъатдани алай вахтунда Дагъустандин сергъятра, Каспий гъульун кьерехдал цIийи шегъер-курорт яратмишунин рекъай теклифриз килигзава. Къе чун вичиз килигун теклифзавай проектдалди «Артек», «Орленок», «Океан» лагерриз ухшар вироссиядин аялрин центр яратмишун фикирдиз къачунва», – къейдна туризмдай Госсоветдин заседанидиз гъазур хъунин рекъай семинар-совещанидин нетижайрай региондин регъберди.

РД-дин Къилин гафаралди, объект бальнеологиядин, сагъламардай хел яз вилик тухун фикирдиз къачунва. Туризмдин маса жуьрейрал машгъул хъун патал мадни объекттар яратмишун мумкин я. Транспортдикай ва логистикадикай менфят къачуз хъун региондин тамашуниз лайихлу чкайриз машинра аваз фин патал гзаф мумкинвилер гузва.

15 кас телеф хъана

Алатай гъафтеда Дагъустандин рекъера 24 еке автоавария арадал атана. Абур 15 кас телеф хъана. Къенвайбурун арада 2 аял ава, хабар гана региондин ГИБДД-ди. Къанни цIерид касдиз, гъа жергедай яз 5 аялдиз, хасаратвилер хъана.

2. «Шарвили» эпосда къуьл

(Д.Ш.Шерифалиеван «Шарвили» эпос: цIийи риваятар ва делилар» ктабдай Махачкъала, ООО, «Мавел», 2008.)

«Халкъдин кьилих-хесет къуьлерай, руьгъ музы-кадай, яни мани-макъамдай чир жеда» лугъур дегъ заманадин камалэгълийрин ихтилат гъич инкариз тежерди я. Мани-макъамни къуьл – им неинки инсандин руьгъдин гъал къалурунин искусстводин тегъер, гъагI халкъдин тарих суьретламишунин, тарихдиз вил вегъинин ва халкъдин уьмуьрдинни яратмишунин энциклопедиядин къетIен жуьре я. И фикирдин керчеквал бязи эпосрин мисалрайни тестикъ жезва.

Шарвилидин рикI къуьлер авунал алай. Шарвили Яран суварин йифиз, Турида Гъвейи кимин чIехи майдандал туьнт къуьлерин гъай-гъуйдинни макъамрин ван ацалднавай йифиз, дидедиз хъана. Халкъдин хабаррай, гъа чIавуз цIийиз дуьньядал акъалтай и кьурпе аялдин гужлу гъарайди гъа Гъвейи кимел кIватI хъанвайбурун гъарай-эвер басмишна, абур кхурналда. Диде Гъедвацра, вичин зурба аялдин къати сес патаз акъатуникай кичела, чеб чуьнуьх жезвай магъарадин сив са шумуд къат литералди кIевдай лугъуда. Агъзур йисарин къене дегиш жез, вич гила тIимил малум хъезвай а чкадиз ахцагъвийри «Шарвилидин кIацI» лугъуда.

Къуьлиз такIан, алакъ тийидай лезги, дагъви, къавкъазви фикирдиз гъизни четин я. Ара-ара чи аялар, чIехибурулай чешне къачуз, гъабурун амалриз ухшамиш яз мехъерар-далдамар къугъваз аквада. Дугъри я, исятда са къадар яшар хъанвай дишегълийри итимрихъ галаз са артух туьнт къуьлер хъийизмач. Виликрай гъахътин дирибаш рушаризни дишегълийриз хъсан къуьлчи гадайрихъни итимрихъ галаз къуьлуьнин майдандал бягъсиниз экъечIун адетдин кар тир ва пара дуьшуьшра абурлай чпихъ галаз къуьлзавай итимар лап гъелекизни алакъзавай. Ага-бубайрилай инихъ лезги, дагъви мехъеррин бязи къетIенвилер – къуьлерин туьнт демерин акъажунар – къугъунар киле тухун, чIехибурухъ галаз къуьлерал жегъиларни аялар желбун – давам жезва. Якъин, гъа къуьлера-къугъунра чи Шарвилидини лап гъевчи чIавалай иштиракиз хъайивилий къе халкъдин рикел ам зурба къуьлчи – «импровизатор» хъиз алама. Далдам-зуьрне-динни тамашачийрин разивал малумарзавай уьфг-кап ягъунин ван килеллаз хкадарна ийизвай гъар къуьлуьна ада къуьлерин цIийи-цIийи жуьреяр – «па» ва акробатикадин надир уюнар къалурзава.

Туьнт ва къешенг къуьлералди жегъилри чпин дамах-гъайбат къалурунин адет зайиф хъанватIани, ам чи арадай акъатнава лугъуз жедач. Виликрай хъиз, чпин къуьлерин жуьреба-жуьревални къешенгвал артухаруналди мягъледа, хуьре «Виридалайни хъсан къуьлчи» тIвар къазанмишиз алахъзавай къуьлчийр къени ава. Дагъвийрин арада къетIен гъуьрмет авунин лишанрикай сад тир ихътин тIвар, лугъун хъи, виликрай гъатта пагъливанвилин тIварцIиз барабар тир. Чандин мягъкемвилиниин спортдин жигъетдай тIебини бажарагъ ва талукъ тир гъазурвални алакъунар авачир касдикай бажагъат хъсан къуьлчи жеда. Алай аямда муд-адет хъанвай жегъилрин къуьлерни (гъилерални, кьилелни, далудални, руфунални, кIапIажулар хъиз, зирингдиз элкъез ва сальтояр ийизвай) чандиз зайиф касдилай алакъдач.

Вичихъ бедендинни руьгъдин зурба алакъунар авай Шарвили къуьлуьниз, сифте нубатда, спортдинни медениятдин къетIен акъажунризни зирингвал артухардай алатдиз хъиз килигзава. Гъавилий адан къегъалвал, дирибашвал, женгерилай гъейри, гъагI къуьлерани малум я. АкъалтIай дикетлувилелди, кьизмишвилелди, лугъурвал, уьмуьрдинни кьиникъин сергъятдал алаз тамамарзавайвилей адан къуьлерай чаз пагъливандин мумкинвилерин аламатар аквазва. Къуьлзавай макъамда вичел ахъайзавай хъелер ада гъилерив ва гъа гъилеринбуьр хъиз яргъи, ахъа, мягъкем кIвачерин тупIаривни къазва. КIвачерин тупIаралди къванер хкажзава, гапурдалдини чукIулдалди кIвалахзава. ВацIарилайни кIамарилай, къве мертебадин къакъан кIвалерин къаварилайни айванрилай хкадар жез, къуьлзава ада, тамашачияр алазни, алачизни, вучиз лагъайтIа къуьлуьнин искусстводин устадвал къалурунилай гъейри, им адаз уьмуьр кечирмишунин, бедендин энергия харжунин адетдин са жуьре я.

Уьмуьрдин гъар йикъан дуьшуьшра адаз къуьлдай са рехъ-багъна жагъизва. ИкI, бугъ ягъиз, гъич садавайни секинаряз тежез, вичин гъилий вири ажуз хъанвай хаталу бутъа акурла, адан рабатвалун яшлугъуру жегъил Шарвилидал тапшурмишзава. Пехъи бугъадин еке ва жидаяр хътин хци крчарал хкадар хъана, пагъливанди адан крчарални далудал къуьлзава. Чара атIай къуватлу гъайвандиз ам вичелай гадариз кIан хъунин вири чалишмишвилер файдасузбур я. Эхирки, лап такъатсуз ва гъелек хъайи гъайван умундиз ахцукъуниз мажбур я. Гъич садавайни вердишариз тежер хътин серт балкIан-таярни Шарвилиди вердишардай лугъуда.

Пара вахтара Шарвилиди вичин къекъуьнни, кагъулардай хътин гъясуз кIвалахни ам вахтунда ва гъевеслудаказ гъилий фин патал къуьлиз-къуьлиз ийидай. Месела, налукар гуз тахъуникди Шагъ-банидин

гуьзчивалдай къуллугъчийри, халкъдин ратунал ана кIвалахзавай яцарни галаз къадагъа эцигна хъиз, жемят зурул турла, къумекдиз Шарвили къевезва. Ада вичин гужлу кIвачерик ругун залан тахтаяр кутIунна, яргъи йифди къуьлуьн цуьлерал къуьлиз, юг гатазва. Вердиш яцаралдини балкIанралди гатазвай йигарар хътин зегъметдин йиф Шарвилидиз акуна-такуна акъатна. Адан уьмуьрда къуьлни кIвалах саки какахънавай лагъайтIа жеда: къуьлиз-къуьлиз кIвалахзава ва кIвалахиз-кIвалахиз къуьлзава.

Шарвилиди гъатта женгни къуьлдай къайдада чIугвазва. Месела чав ихътин са къиса агакънава. Турида Келез хивен къеледа чкадин жемятди элкъуьрна къунвай Шагъ-банидин хъиз куьмек яз, дагъларилай яна, персерин хъсандиз яракълу аскер къевезвайдакай хабар хъайила, Шарвилиди, вичин къыгъышрин (викIегъ жегъилрин) уьмуьр хаталувилик кутун тавун патал фонд къурмишзава. Гутум дагъдин гирвед кукIуквай къацI хъиз хкис хъанвай къалин живед винел акъахна къуьлиз, кIаник квай гуьтIуь жигъирдай цIар атIана физвай душмандал живед еке кIватIар авадариз, душмандин винел еке маргъалар – тIебиатдин къурхулу бедбахтвилер арадал гъана. Нетихада душмандин аскеррин чIехи пай, гъа маргъалрик акатна, рекъида ва тIимил амуькъярни гъа атайвал къулуьхди катда. Шарвили душмандин винел гъалиб хъана ва я тIебиат хуьнин, я тахъайтIа зегъметдин са игитвал къазанмишна хтай гъар сеферда тIуривийри, халкъдин манияр лугъуналди, чилий руг акъатдай къуьлердай, къуьлерин кьилин иштиракчини Шарвили тир.

Вири дуьньяда машгъур бажарагълу къуьлчи алим Магъмуд Эсенбаева лап хъсандиз лагъана: «Низ къуьл кIандачтIа, гъадаз уьмуьрни кIандач. Уьмуьрда гъарда вичелай алакъдайвал къуьлзава». Вичин яратмишунрин уьмуьрда миллибурулай гъейри дуьньядин халкъарин гъатта гегъеншидиз машгъур тушир къуьлерни чидай ва пара устадвилелди абур тамамардай Магъмуда лагъана хъи, «Лезгинкадилай» гуьзел, вичай инсандин кьилих-хесет ва алакъайрин серифвал ачух жезваз, жуьтдаказ тамамарзавай маса къуьл заз чидач.

Гъа къепИнай экъечIна рекъидалди къуьл Шарвилидихъ галаз хъана. Къуьлериз адан къизмиш ашкъи-гъевес аваз хъуникай душманри менфят къачуна, абур, рикIе чIуру ният аваз, дуьзена пагъливан лап хаталу зарафатринни къугъунрин къуьлерал желбзава. Тайин тир себебар аваз, гъабурун гафунал къугъунни ийизва Шарвили. Гуя Гъугъван къван Шарвилиди хуьзвай къеле я. Адан винел акъахнавай пагъливандал элкъвена къуд патахъай I2 кас пахтачийрини шагъ хуьзвай къуллугъчийри лап зарафатсуз гъужумарзава. КIапIажул хъиз, элкъез къуьлзавай ада гъа са вахтунда вичин гъилевай гъевчи ва чIехи гапурралди (женгинани Шарвилидиз гъар гъиле сад – гъамиша къве гапур жедай) «дустарин» гъилевай къван яракъар ягъиз акъудда. Гапуррин эвезда кIарар гъаз ийизвай и къуьл-къугъун Ахцагъ жегъилрин арада къени гъалт хъийизма. Гъахътин «дустари» Шарвилидиз, вацIалай хкадарна хъиз, а патан кьере кIвачел алачиз ва я са кIвачел къуьлиз тур, кузвай цивинрал ва я чинебадаказ чиле твадай хци къванерални жидайрал къуьлиз тур дуьшуьшарни хъана. ЯтIани, хаинрин хъилерай, вири мержерай (гъуьжетрай) пагъливан гъамиша гъалиб яз экъечIдай.

(КъатI ама)

Анализ гун тапшурмишна

Абдулмуслим Абдулмуслимова вице-премьер Мурад Къазиев демографиядихь галаз алакьалу яз пис жезвай гьаларин дерин анализ кьиле тухун ва энгелвал авачиз къабулна кIани серенжемрин талукь тир комплекс тестиькарун патал вичив вугун тапшурмишна. Идахь галаз санал А.Абдулмуслимова кьейд авурвал, республикада аялар кьинин кьадар артух хьанва.

«БицIекар гзаф рекъиз эгечIнава. Им виже къведай кар туш. 2022-йисан январдиз-июндиз са йис жедалди яшда аваз кьенвай аялрин кьадарди 165 кас

тешкилна. Алатай йисан талукь тир девирдив гекъигаила, и рекъем 156 даз барабар тир. Чан алаз ханвай агъзур аялдал гьалтзавай кьинин коэффициентни хкаж хьанва: 6,8 далай 7,9 промилледал кьван. Регистрация авунвай чара хьунрин кьадарни хкаж хьанва. Демографиядин асул нетижаяр агъуз аватунни яшайишдин политика тухунин рекъий чпиз векилвилер ганвай властдин органрин кIвалахдин агъуз тир менфятлувилин гьакьиндай шагьидвалзава.

Эгер чина рухузвайдалай рекъизвайбурун кьадар гзаф жез эгечIзаватIа, агъалияр республикадай куьч жезватIа, хизанар лагъайтIа, чкIизватIа, демографиядин ва я яшайишдин политикадин гьакьиндай гьич рахунин гереквални авач. Гьавилай за Мурад Низамиевичаз кьейднавай гьар са терефдай дерин анализ гун ва зав тестиькарун патал энгелвал авачиз гьална кIанзавай серенжемрин талукь тир комплекс вугун тапшурмишзава», – лагъана премьерди.

«Земский доктор» программадай кIвалахда

«Земский доктор» программадай кIвалахун патал РД-дин хуьрериз 48 духтур фенва. РД-дин Минздравди хабар гузвайвал, сентябрь алуькьдалди 48 пешекарди гьилевай йисуз «Земский доктор» программада иштиракун патал икьрарар кутIуннава. Амма алатай йисара хьиз, цIини программадин иштиракчийрин асул пай мукьвал тир вахтара абуру интернатурада ва ординатурада кIелунар бегьемарайдалай кьулухь атун гуьзлемишзава.

ДАРМАНРИН НАБАТАТАР

Тенгир

Тенгир тIвар алай набататдиз бязи чкайра ламраяпар лугьуда (мать-и-мачеха). Ам вирибуруз таниш хьипи цуьк я. Набататдин цуькведихьни пешерихь инсан сагъарунин кьуват ава. Миже ва я гьалима хьтинди арадал гьуналдини, ламу ва кьуру жуьрейрани адакай дава-дармандин еринда менфят кьачузва.

И набататди инсанар гзаф азаррикай хуьзва. Дегь девирда жерягъри адакай инсандин нефес кьадай хьтин уьгьуь сагъарун патал махсус гьалима гьазурзавай. Набататдикай исятдани гегьеншдиз менфят кьачузва. Ада инсанриз меьки хьуникди арадал атай ва бронхит азарар сагъарунин карда куьмек гузва. Тенгир ргана арадал атай гьалимадин стIалри гьар гьихьтин хьайитIани тумавар сагъарда. Хук тIазвайла, Тенгирдин пешерикай гьазурнавай чими, ширин тушир чай гзаф хийирлу жеда. Хамунин

азарар сагъардайла, ам буьвселрал, хирерал эцитзава.

И набатат инсандин бедендиз герек витаминралди девлетлу я. Кьилди кьачуртIа, цуькведин пешерик гликозидар, рутинар, каротиноидар, флавоноидар, сапониар ва масабур ква.

Тенгир Евразияда, Рагъ-экъечIдай патан Сибирда, Кеферпатан Африкада, Кеферпатан Америкада ва Юкьван Азиядинни Кьиблепатан Сибирдин дагълух чкайра экъечIзава. Абуру гзафни-гзаф кьалин чIур (векь) квачир, яд квай чкайрин патарив, рекьерин кьерехра жеда.

Тереф хуьз гьазур я

Россиядиз акси пропагандадин йисари, чандиз къаст авунин рекъелди Запорожский ва Херсонский областрин вахтуналди тир администрацийрин килерик кичIерар кутуни ва гьатта Украинадин Гьукуматдин вице-премьер Ирина Верещукан патай дустагъра тунин кьурхуйри Донбассдин агъалийрин хиялриз таъсирнах. Яшайишдин маркетингдин Институтдин социологиядин ахтармишунрин делилралди, Запорожский ва Херсонский областрин чIехи пай агъалияр неинки Россиядик экечIуниз талукь референдумда иштиракиз гьазур я, гьакI 74 % Запорожьедин ва 61 % Херсонский областдин агъалийриз чпин чилер Россиядин кьурулушда акваз кIанзава.

Гьа и темадай политикадин ва социологиядин ахтармишунрин Крым республикадин институтдин пешекарини ахтармишунар кьиле тухвана. Абурун делилралди, Запорожский областдин 86 % ва Херсонский областдин 76 % агъалийриз чпин мулкар Россиядин пай яз аквазва. Ахтармишунри гьакIни кьалурайвал, Запорожский областдин 88 % ва Херсонский областдин 84 % агъалийри Россиядин граждандар кьачунин мумкинвиле рази жедай кьимет гузва. И рекъемра са кьадар фаркьлувал ава, гьикI лагъайтIа, бязи социологи анжах сес гуз гьазурбурун фикирар гьисаба

кьазвай, муькуьбуру – вири хабар кьурбурун.

Ахтармишунри кьалурна хь, Запорожский ва Херсонский областрин агъалийри Россиядин агъалидин паспорт кьачунал дамахва. Азаднавай территориярин агъалияр патал чи уьлкведи чеб хуьз алакьдай кьуватлу государство лишанламишзава. Амма гьатта ахтармишунар галачизни эгер Россиядин гуьзчивилик квай Украинадин территориярихь физвай рекьерай тир кадрийриз килигайтIа, инсанрин фикирар чир жеда: Херсонский ва Запорожский областриз элкьвена хквезвай автомобилрин нубат (учир) километрийралди яргьи хьанва.

«Сад тир Россия» партиядин Генсоветдин секретарь, РФ-дин Федерациядин Советдин Председателдин I-заместитель Андрей Турчака кьейд авурвал, махсус военный серенжемдин сифте

Приглашаем на работу

ГКУ РД ЦЗН в МО «Ахтынский район» информирует всех безработных и не занятых граждан об имеющихся вакансиях на предприятиях в Сахалинской области по таким специальностям как фармацевт, технолог, инженер-технолог пищевой промышленности, командир воздушного судна, кадастровый инженер, микробиолог, главный технолог, управ-

ляющий отделением (фермой, сельскохозяйственным участком) инженер по контрольно-измерительным приборам в автоматике. Заработная плата от 50000 - 122000 рублей.

Имеются вакантные рабочие места в компании ООО «Татвойлок» (Республика Татарстан):

помощника мастера; оператора чесального оборудования; свойлачивальщика; прессовщика-вулканизаторщика; разрабатывальщика отходов; валяльщика; насадчика обуви; оператора разрыхлительно-трепальной машины; слесаря-ремонтника. Заработная плата от 22500 до 27000р + 4% доплата + 10-15%.

Желающих трудоустроиться просим обратиться в наш Центр занятости, по адресу: **с.Ахты, ул.А.Байрамова 4, телефон: 55-65-17.**

Вниманию населения!

Дагестан (участок 585-431 км. МГ «Моздок-Казимагомед») будет обеспечиваться за счет сохраненного запаса газа в МГ (баллоне).

На основании вышеизложенного (с учетом интенсивности отбора газа потребителями), ориентировочное время прекращения поставки газа с ГРС:

• ГРС «Ахты» – с 20:00

часов 28.09.2022 до 18:00 часов 30.09.2022 года в населенные пункты с.Ахты, с.Джаба, с.Калук, с.Луткун, с.Хкем.

Возобновление поставки газа будет осуществлено после завершения намеченных работ.

ООО «Газпром Межрегионгаз Махачкала»

Внимание, вакансия!

В редакцию МБУ Ахтынской районной газеты «Цийи дунья» (Новый мир) требуется корреспондент.

Если вы ответственный, энергичный, коммуникабельный человек с высшим образованием и знанием родного языка, то, возможно, это ваш шанс проявить себя и найти интересную творческую работу в дружном коллективе на благо родного края.

По всем интересующим вопросам обращаться по телефону: **8 988 654 59 49.**

Объявление!

Продается земельный участок площадью 1500 квадратных метров в районе «Кал». Отличное место для строительства

Утерянный аттестат об окончании в 2011 году 9 класса МКОУ Ахтынская ООШ за № 230040711, выданный на имя **Исрафил Марага Агашириновича, СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ.**

Утерянные аттестат и сертификат ЕГЭ об окончании в 2011 году 11 класса АСОШ №2, выданные на имя **Раджабовой Тават Нурахмедовны, СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМИ.**

Цийи дунья

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация

Ахтынского района

Республики Дагестан

Главный редактор

Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя: **368730, РД, Ахтынский район, с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.**

Телефон главного редактора **8(988)-654-59-49**

Электронная почта газеты: **newworld1928@mail.ru**

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте **www.akhty.ru**

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1500 экз.

Заказ № _____